رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

د نېکمرغه ژوند لپاره ګټورې وسيلې

الوَسَائِلُ المُفِيْدَةُ لِلحَيَاةِ السَّعِيْدَةِ

بشتو

پښتو

شيخ عبد الرحمن بن ناصر سعدي (رحمه الله)

ⓒجمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٦هـ

السعدي ، عبد الرحمن
الوسائل المفيدة للحياة السعيدة - بشتو. / عبد الرحمن السعدي
- ط١. .- الرياض ، ١٤٤٦هـ
٢٢ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٦/١٥٣٨٦
ردمك: ٨-٢٦-٨٥٢٤-٦٠٣-٩٧٨

الوَسَائِلُ المُفِيْدَةُ لِلحَيَاةِ السَّعِيْدَةِ

د نېکمرغه ژوند لپاره ګټورې وسيلې

الشَّيْخُ عَبْدُ الرَّحَمَنِ بْنُ نَاصِرٍ السَّعْدِيُّ

رَحِمَهُ اللّٰهُ

شيخ عبد الرحمن بن ناصر سعدي (رحمه الله)

بِسْمِ اللهِ الرَّحمَنِ الرَّحِيمِ

د نېکمرغه ژوند لپاره ګټورې وسیلې
د لیکوال سریزه

الحمد لله الذي له الحمد كله، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه وسلم.

اما بعد: د زړه سکون، اطمینان، خوشحالی، او د هغې د اندېښنې او غمونو لرې کول هغه څه دي چې هرڅوک یې غواړي، او په دې سره ښه ژوند ترلاسه کیږي، خوشحالی او خوښی بشپړیږي، او دې لپاره دیني او طبیعي لاملونه دي، او د دې ټولو شیانو څښتن کېدل ممکنه نه ده مګر د مومنانو لپاره، او که دغه خوشحالی پرته له مومنانو نورو ته د کوم سبب له لارې پیښ شي، دا به د هغوي د عاقلانو خلکو یوه هڅه وي، حال دا چې هغوي ډېرې ګټورې، ثابتې لارې له لاسه ورکړې دي، چې د حال او راتلونکې لپاره ډېرې مفیدې تمامېدلی شي.

خو زه به په دې رساله کې د دې لوی غوښتنې او مطلب د هغې لاملونو یادونه وکړم چې زما ذهن ته راځي، کوم چې هرڅوک یې په لټه کې دي.

ځینو خلکو د دې لاملونو ډېرې برخه ترلاسه کړې چې خوشحاله او ښه ژوند لري، او ځینو خلکو د دې لاملونو څخه هېڅ نه دي ترلاسه کړي چې خپل ژوند د بدبختی او شقاوت سره تېروي. او ځینې خلکو د دې دواړو په منځ کې دي، د

هغه څه په تناسب چې په هغې کې بریالی شوی دی. او الله تعالی توفیق ورکوونکی دی او هغه په خیر کې مرسته کوي او له شر څخه مخنیوي کوي.

فصل

۱- تر ټولو لوی لامل، اساس او اصل، ایمان او صالح عمل دی، الله تعالی فرمايي:

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ۝٩٧﴾

(چا چې نېک عمل وکړ، سړی وي، یا که ښځه، په داسې حال کې چې مومن وي، نو خامخا هرومرو به مونږ هغه ته ژوند ورکړو، ډېر پاکیزه ژوند او خامخا هرومرو به مونږ هغوی ته د هغوی د اجر جزا ورکړو د هغو تر ټولو ښو عملونو په بدل کې چې دوی به کول). سورة النحل: آية 97..

الله تعالی هغو کسانو ته خبر ورکوي، چا چې ایمان او نیک عمل سره یو ځای کړي، په دې دنیا کې د ښه ژوند، او په دې دنیا کې او ابدي نړۍ کې د ښه اجر ژمنه کوي.

د دې سبب روښانه دی: هغه مومنان چې په الله تعالی صحیحه عقیده لري، کوم چې نیک عمل زیاتوي، په دنیا او اخرت کې زړونه او اخلاق برابروي،، هغوي سره هغه اصول او اساسات شتون لري چې له هغې له لارې دوي د خوښۍ او خوشحالۍ، اضطراب، اندیښنې او غمونو ټول اسباب استقبالوي.

دوي د خوښۍ او خوشحالۍ څیزونه قبلوي او د هغې شکر

ادا کوي، او په ګټورو کارونو کې یې مصرفوي، نو که دوی دغه خوشحالي په دې ډول وکاروي، د هغې څخه خوښي ترلاسه کوي، او د هغې دوام او برکت غواړي، او شکر ګذاران د خپل ثواب هیله لري، ډېرهستره او عظیمه ده کوم چې د هغې خیر او برکت له دې خوشحالیو څخه زیات دی کوم چې د دې خوشحالیو ثمرات ګڼل کیږي.

دوي کړاونه، زیانونه، اندېښنې او غمونه قبلوي او څومره چې ممکن وي ورسره مقاومت کوي، او هر څومره چې کولی شي هغو کې تخفیف او کموالی راولي، او د هغه څه پر وړاندې صبر کوي چې د پېښېدو پرته بله چاره نه لري، نو په دې سره دوي د کړاونو آثار په ګټور مقاومت، تجربې، قوت ترلاسه کوي، او همدارنګه زغم او د ثواب او اجر تمه کول سختۍ او کړاونه له منځه وړي، او ښې هیلې او خوشحالی د کړاونو ځاي ناستې کیږي، او د الله تعالی فضل او اجر ته هیله پیدا کیږي، لکه څنګه چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم په صحیح حدیث کې تعبیر کړی دی چې فرمایي:

(عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ).

«د مؤمن چارې ته حیرانتیا ده، یقینا چې هره چاره یې په خیر ده، او دا (ځانګړتیا) له مؤمن پرته د بل چا لپاره نشته، که خوشحالي ورته ورسیږي نو شکر وباسي او دا د ده لپاره خیر دی، او که مصیبت ورته ورسیږي صبر کوي او دا د ده لپاره خیر دی او دا د هیچا لپاره نشته مګر د مومن لپاره».

(مسلم روایت کړی دی).
نو هغه صلی الله علیه وسلم موږ ته خبر راکړ چې د مومن ګټې او نیکمرغي او د هغه د عملونو ثمرې به په ټولو هغو خوشحالیو او کړاونو سره چه هغه ته پیښیږي څو چنده کیږي. له همدې امله تاسو دوه کسان به وموموئ چې د ښه یا بد پیښې سره به مخ شي، خو د دواړو غبرګون د پیښې پر وړاندې د هر یو کس د ایمان او نیک عمل په تناسب توپیر لري. دغه یاد کس چې یاد دوه صفتونه لري، خیر او شر په شکر او صبر او هر هغه شیان چې هغو پورې تړلي دي استقبالوي، نو له همدې امله هغه ته خوښي او خوشحالي رسیږي، او د اندیښنې، غم، اضطراب، د سینې تنګوالی، او د ژوند بدبختۍ له منځه ځي، او په دې دنیا کې به ښه ژوند لري. او دا بل کس ښېګڼې په شرارت، تکبر او ظلم سره استقبالوي. د هغه اخلاق منحرف کیږي او هغه دغه ښېګڼې د څارویو په څېر د حرص او بې صبرۍ سره استقبالوي، او بیا هم زړه یې آرامه نه وي، بلکې له ډېرو اړخونو څخه، د خپلې خوښې شیانو د زوالېدو په وېره کې وي، او د ډېرو پیښو له مخې چې دې شیانو ته رسیږي، او له بله اړخه د نفس خواهشات حد نه لري او د نورو شیانو لپاره لېواله وي، نو ممکن چې ورته پیښ شي او ممکن چې پیښ نه شي، که په اټکل سره ورته پیښ شي، هغه به هم پرته له اندېښنو نه وي کوم چې مخکې یادې شوې. سختۍ او کړاونه به په تشویش، اضطراب، بې صبرۍ، ویرې او بې قرارۍ سره استقبالوي، نو د ژوند د بدبختیو، رواني او عصبي ناروغیو، او د هغه د وېرې په اړه پوښتنه مه کوه چې هغه ته څه پیښیږي، او ممکن هغه بدترین حالت او تر ټولو

وحشتناکه ستونزو ته ورسوي، ځکه چې هغه د کوم اجر تمه نه لري. او هغه صبر او زغم هم نه لري چې هغه ته د ور پېښ شوي مصیبت کې کموالی او اسانتیا راولي.

دا ټول د تجربې له مخې لیدل شوي دي، او د دې ډول یوه بیلګه، که تاسو په دې فکر وکړئ او د خلکو په شرایطو کې یې پلي کړئ، نو تاسو به د هغه مومن ترمنځ لوي توپیر وګورئ چې د خپل ایمان سره سم عمل کوي، او د هغه چا ترمنځ چې د هغه په خبر نه دی، دا هغه څه دي چې دین د الله تعالی د رزق ورکولو کې پر قناعت هڅونه کوي، او هغه څه چې هغه خپلو بندګانو ته د خپل هر ډول فضل او سخاوت له لارې ورکړي دي.

که چېرې یو مومن په ناروغۍ، فقر، یا ورته پېښو اخته شي چې هرڅوک ورسره مخ دي، نو - د هغه د ایمان او هغه قناعت چې یې لري او رضایت پر هغه څه چې الله ورته ټاکلي دي - د هغه د سترګې د یخوالي سبب ګرځي، او په زړه کې هغه څه نه غواړي چې د هغه لپاره نه وي ټاکل شوي، او هغه چا ته به ګوري چې له هغه څخه ښکته وي، او هغه چا ته به نه ګوري چې له هغه څخه پورته وي، نو ممکن د هغه خوشحالۍ د هغه چا له خوشحالیو څخه ډېرې وي کوم چې ټولې دنیاوي غوښتنې بشپړې شوې وي، که چېرته قناعت و نه لري.

همدارنګه تاسو به هغه څوک چې د ایمان په مقتضا سره عمل نه کوي، که په یو څه فقر اخته شي، یا ځیني دنیاوي غوښتنې له لاسه ورکړي، نو تاسو به هغه په خورا بدبختۍ او

خفګان کې ومومئ.

بله بېلګه: که چیرې د وېرې لاملونه رامنځته شي، او انسان په تشویشونو کې اخته شي، نو تاسو به هغه څوک چې د صحیح ایمان خاوند وي، د هغه زړه به قوي، نفس به یې ډاډمن وي، د دې توان لري چې دا مسله اداره او له دې پړاو څخه چې هغه ورسره مخ شوی دی، په فکر، قول او عمل په ښه شکل تېر شي، او هغه ځان د دې ځورونکي ګډوډۍ او تشویشونو لپاره مخکې له مخکې ځان چمتو کړی وي، او دغه شرایط دي چې انسان ته تسلیت ورکوي او زړه یې ثابتوي.

تاسو به وګورئ هغه څوک چې ایمان نه لري د دې حالت مخالف حالت کې به وي، که چېرته وېره رامنځته شي، د هغه وجدان په تشویش کې شي، فکرونه به یې خپاره شي، او وېره به یې را ګیر کړي، بهرنۍ وېره او داخلي اندیښنه به ورته راټول شي چې د هغې د تفصیل بیان غیر ممکن دي، دا ډول خلک، که چېرې ځینې طبیعي اسباب ورته پیښ نشي چې ډېر تمرین ته اړتیا لري، د دوی ځواک به له منځه لاړ شي او اعصاب به یې په تشویش کې شي، د ایمان د نه شتون له مخې چې صبر باندې ټینګار کوي، په ځانګړې توګه په بحراني حالاتو او غمجنو او ځورونکو حالاتو کې.

نو صالح او فاجر، مومن او کافر، د اکتسابي زړورتیا په ترلاسه کولو کې شریک دي، او په هغه غریزه کې چې ویره کموي او اسانوي یې، مګر د مومن ځانګړتیا په دې کې ده چې هغه د قوي ایمان، صبر، او پر الله تعالی باندې د توکل، اعتماد، او د ثواب د تمې له مخې توپیر لري، دا هغه شیان دي

چې د هغه شجاعت زیاتوي، او د ویرې بار کموي، او ستونزې ور باندې اسانه کوي، لکه څنګه چې الله تعالی فرمایلي دي:

﴿إِن تَكُونُواْ تَأۡلَمُونَ فَإِنَّهُمۡ يَأۡلَمُونَ كَمَا تَأۡلَمُونَۖ وَتَرۡجُونَ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا يَرۡجُونَ... ﴾

(که تاسو یئ چې په تکلیف کیږئ، نو بېشکه هغوی (هم) په تکلیف کیږي، لکه څنګه چې تاسو په تکلیف کیږئ او تاسو له الله نه د هغه څه امید لرئ چې هغوی یې امید نه لري). (سورة النساء: آية 104). هغوي ته د الله تعالی مرستې، ځانګړې ملاتړ او مدد حاصلیږي چې د وېرې له منځه وړونکې دي. او الله تعالی فرمایي:

﴿...وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾

(او صبر کوئ، بېشکه الله د صبر کوونکو ملګری دی). (سورة الأنفال: آية 46).

۲- او د هغو اسبابو څخه چې اندیښنه، غم او اضطراب له منځه وړي، له خلکو سره په قول او عمل کې ښه کول، او هر ډول نیک عملونه دي، او دا ټول خیر او احسان دي، او د دې په واسطه الله پاک له صالحانو او فاجرانو څخه هر یو څخه په اندازه اندیښنې او غمونه لرې کوي، خو مؤمن تر ټولو بشپړه برخه او حصې لرونکی دی، او هغه د دې حقیقت له مخې توپیر لري چې د هغه نیک عملونه د اخلاص او د اجر په تمه له مخې شوي دي.

نو الله تعالی د هغه لپاره د ښېګڼې او نیکو کارونو ترسره

کول اسانه کوي، ځکه چې د خير رسولو هيله لري، او د هغه د اخلاص او د اجر غوښتلو له امله له هغه څخه سختۍ لري کوي، الله تعالى فرمايي:

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَىٰهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَٰحٍ بَيْنَ ٱلنَّاسِۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

(هېڅ خير نشته د هغوی په ډېرو پټو مشورو کې مګر هغه ثوك چې حکم وکړي د صدقې کولو، يا د نېکۍ کولو، يا د خلقو په مينځ کې د اصلاح (روغې) کولو، او هر ثوك چې دغه کارونه د الله د رضا لټولو لپاره وکړي، نو ژر ده چې هغه ته به مونږ ډېر لوی اجر ورکړو). (سورة النساء: آية 114).

الله تعالى فرمايي چې دا ټولې چارې د هغه چا لپاره خير دي چې دا ورڅخه صادر شوي وي. خير، خير راوړي او شر له منځه وړي. او هغه مومن چې له الله تعالى څخه اجر غواړي، هغه ته به لوي اجر ورکړي، او د لوی اجر له جملې څخه: د اندېښنو، غمونو، کړاو او داسې نورو شيانو لرې کول دي.

فصل

د اضطراب د لرې کولو د اسبابو له جملې څخه چې عصبي فشار څخه را منځته کېږي، او زړه د ځينو ناخوالو شيانو څخه مصروفوي: ځان په ګټور کار يا علم باندې بوختول دي. دا کار زړه د هغه څه په اړه چې هغه يې د اضطراب حال ته رسولی دی، منصرف کوي. نو ممکن لدې

سره هغه اسباب هېر کړي چې د هغه د اندېښنې او غم لامل شوي و، نو له دې کبله د هغه روح خوشحاله او فعالیت یې ډېر شو، او دغه سبب د مومن او غیر مومن تر مینځ مشترک دی. خو مؤمن د خپل ایمان، اخلاص او اجر له مخې د هغه علم سره چې خپله یې زده کوي او یا یې نورو ته ورزده کوي، او په هغه نېک کار کې چې ترسره کوي یې، که هغه عبادت وي، نو عبادت ده، او که هغه د دنیاوي کار وي یا یو عادت وي، نو دغه کار د ښه نیت سره مل وي، او موخه یې له دې کار څخه دا وي چې د الله تعالی په اطاعت کې ورسره مرسته وکړي، او دغه کار د اندېښنې، غم او خپګان په لرې کولو کې مؤثره اغیزه لري، نو څومره انسانان د اضطراب او دوامداره کړاونو سره مخ شوي دي، او مختلف ناروغۍ باندې اخته شوي دي، نو د دوی اغیزمن درملنه (د هغه سبب هېرول دي چې هغه یې ځورولی او اندېښمن کړی دی، خپل ځان باید په مهمو کارونو کې بوخت کړي).

په کار ده کوم کار چې کوي باید داسې کار وي چې روح او نفس ورسره آرام ومومي او شوق یې ورسره وي، نو په دې سره احتمال لري چې ګټور هدف ته ورسیږي، و الله اعلم.

هغه څه چې اندېښنه او اضطراب له منځه وړي، دا ده چې خپل ټول فکر د نن ورځې په کار متمرکز کړي، او د راتلونکي لپاره د اندېښنې او د تېرو وختونو له غم څخه یې لرې وساتي. له همدې امله پیغمبر صلی الله علیه وسلم له اندېښنې او غم څخه په الله تعالی پناه غوښته (په هغه حدیث کې چې بخاري او مسلم روایت کړي دي)، نو لدې کبله په

تېرو مسایلو باندې چې بېرته راګرځېدل یې ممکن نه وي غم او اندېښنه هېڅ ګټه نه کوي، او هغه اندېښنه چې د راتلونکي له وېرې له امله رامینځته کیږي ممکن د زیان باعث وګرځي، نو بنده باید په خپل عصر او زمانه کې ژوند وکړي، خپل جدیت او هڅې د خپلې ورځې او خپل اوسني وخت د ښه کولو لپاره راټولې کړي، ځکه چې په دې باندې د زړه جمع کول او راټولول د کارونو د بشپړېدو سبب ګرځي، او بنده د اندېښنې او غم څخه تسلي تر لاسه کوي. کله چې به رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا کوله یا به یې خپل امت ته د دعا لارښوونه کوله، نو هغه به د الله تعالی څخه د مرستې په غوښتلو باندې ټینګار کولو، او د هغه د فضل امید لرلو ته به یې هڅول، ترڅو هغه څه تر لاسه کړي چې د هغې غوښتنه یې کوله. او هغه څه باید پرېښودل شي چې د هغې د دفع کولو لپاره دعا کوي، ځکه چې دعا د عمل سره تړاو لري، بنده د هغه څه لپاره هڅه کوي چې په دینی او دنیایي چارو کې ورته ګټه رسوي، او له خپل رب څخه د خپل هدف د بریالیتوب غوښتنه کوي، او له هغه څخه مرسته غواړي، لکه څنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

(احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِذَا أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ).

«په هغه څه ټینګار وکړه چې ګټه درته رسوي او د الله تعالی نه مرسته وغواړه، او مه کمزوری کیږه، که چېرته

درته څه - زيان - ورسېده نو داسې مه وايه: که چېرته مې داسې کړي وای، نو داسې او داسې به شوي وو، خو ووایه: د الله تقدير دی او هغه چې څه غوښتل هغه يې وکړل؛ ځکه د (که چېرته) کلمه د شيطان کړنې پرانيزي». (مسلم روایت کړی دی). نو هغه صلی الله علیه وسلم په هر حالت کې د ګټورو چارو په تعقيب کې هڅو باندې امر کړی، او د الله تعالی څخه مرسته غوښتل او هغو ضعفونو ته نه تسليمېدل چې زيان او لټې ترې پيداکيږي، او تېرو وختونو او ترسره شوو چارو ته نه تسليمېدل، او د الله تعالی قضاء او قدر مشاهده کول.

او چارې يې په دوو ډولو وېشلي دي: يو هغه دي چې بنده کولی شي د هغې ترلاسه کولو لپاره هڅه وکړي او يا د هغه څه هڅه وکړي چې هغه ترې حاصليدلی شي، او يا يې منع کولی شي او يا يې کې کموالی راوستلی شي، نو په دې کې بنده خپله هڅه کوي او له خپل رب څخه مرسته غواړي. او بل ډول هغه دي چې دا کار په کې ممکنه نه دی، نو بنده د دې کار په مقابل کې بايد ډاډمن، مطمئن او تسليم اوسي، او په دې کې شک نشته چې د دې اصل مراعات کول د خوښۍ او د اندېښنې او غم لرې کولو سبب ګرځي.

فصل

د سينې د پراخېدو او ډاډمنېدو يو له سترو لاملونو څخه (د الله ډېر ذکر کول دي)، ځکه چې دا د سينې د پراخېدو او ډاډمنېدو او د هغې د اندېښنې او غم په لرې کولو کې ډېر ښه اغېز لري، الله تعالی فرمايي:

﴿...أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ﴾

(خبر دار چې زړونه يوازې دالله په ذکر آرام نيسي). (سورة الرعد: آية 28) نو د الله تعالى ذکر کول د دې هدف په ترلاسه کولو کې خورا لوی اغيز لري، کوم چې د ذکر ځانګړتيا بلل کيږي، او هغه اجر او ثواب دی چې بنده يې تمه لري.

همدا راز، د الله تعالى د ښکاره او پټو نعمتونو پيژندل او يادولو سره، الله تعالى اندیښنې او غمونه لرې کوي، او بنده د شکر کولو لپاره هڅوي، کوم چې تر ټولو لوي او لوړ مقام دی، حتی که بنده د فقر، ناروغی، او يا د نورو آفتونو په حالت کې وي. نو که هغه د الله تعالى نعمتونه - چې بې شمېره دي - له هغو کړاونو سره پرتله کړي چې هغه ته رسېدلي دي، دغه کړاونه د هغو نعمتونو سره په پرتله کولو کې هېڅ فيصدي نه لري او د مقايسې وړ نه دي.

بلکه، که الله تعالى بنده په بدبختيو او مصيبتونو سره وآزمويي، او هغه (بنده) د صبر، قناعت او تسليمۍ دنده ترسره کړي، نو د هغې شدت به اسانه، او پېټی به يې سپک شي، او د بنده هيله د دې مصيبتونو د صبر کولو اجر او ثواب او د الله تعالى عبادت د ترسره کولو له لارې د صبر او قناعت دنده ترسره کول، ترخه شيان ورته خواږه کيږي، او د اجر خوړوالي په خاطر د صبر تريخوالی هېروي.

په دې حالت کې يو له خورا ګټورو شيانو څخه دا ده چې هغه څه وکاروي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم موږ ته په صحيح حديث کې لارښوونه کړې ده چې فرمايي:

(انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ).

«له ځانه ښکته کسانو ته وګورئ او له ځانه پورته کسانو ته مه ګورئ، ترڅو چې د الله تعالی نعمت ځانونو باندې سپک او لږ و نه ګڼئ». (بخاري روايت کړی) که بنده دا ستره ملاحظه د خپلو سترګو په وړاندې کېږدي، نو هغه به ووينې چې هغه د روغتيا او هغه څه چې هغې پورې تړلي دي، او د رزق او هغه څه چې هغې پورې تړلي دي، د ډېرو خلکو څخه مخکې دی او اوچت دی، که حالت او وضعيت يې څومره هم ناسم وي، نو په دې کار سره به د هغه اضطراب، اندېښنه او غم له منځه لاړ شي، او د الله تعالی په نعمتونو سره به يې خوښي زياته شي، د هغه کسانو په تناسب چې هغوی له هغه څخه ښکته دي.

هر څومره چې يو بنده د الله تعالی په ښکاره او پټو نعمتونو، ديني او دنياوي نعمتونو کې فکر کوي، هغه به وګوري چې رب يې هغه ته ډېر خير ورکړی او له هغه څخه يې ډېر شر لرې کړی دی، نو پرته له شک څخه چې دغه کار اندېښنې او غمونه لرې کوي، او د نېکمرغۍ او خوښۍ باعث کېږي.

فصل

له هغو اسبابو څخه چې د خوښۍ موجب ګرځي او اندېښنې او غمونه لرې کوي، د هغو لاملونو د لرې کولو هڅه کول دي چې د اندېښنې باعث ګرځي، او هغه لاملونو ترلاسه کول دي چې د خوښيو باعث ګرځي، او هغه په دې شکل چې تېر شوي

سختۍ باید هېرې کړل شي کوم چې د هغې مخنیوی نه شي کېدلی، او باید پوه شي چې د ذهن بوختول پر تېر شوي سختیو باندې بې ګټې او محال دي، او دا حماقت او لېونتوب دی، نو هغه د خپل زړه سره مبارزه کوي ترڅو د تېرو سختیو او کړاونو په اړه فکر کولو څخه ډډه وکړي، او همدارنګه د خپل زړه سره مبارزه وکړي چې د راتلونکي فقر، وېرې او نورو کړاونو په اړه هغه د اندېښنې څخه لرې وساتي، کوم چې تصور کوي چې ممکن په راتلونکي ژوند کې به ورته پېښ شي. هغه پوهیږي چې راتلونکې چارې د خیر او شر، هیلې او دردونو له پلوه نامعلومې دي، او دا د لوی او حکمت لرونکي الله تعالی په لاس کې دي، بندګانو په لاس کې هېڅ نشته پرته له دې چې د دوی د خیر په ترلاسه کولو او د زیانونو د له منځه وړلو لپاره هڅه وکړي، بنده پوهیږي چې که هغه خپل ذهن د خپلو چارو د راتلونکي په اړه له خپلې اندېښنې څخه واړوي او د هغې په سمبالولو او اصلاح کې په خپل رب تکیه او توکل وکړي، هغه به یې حل کړي، او د هغې په اړه به ډاډ ترلاسه کړي، نو که هغه دا کار وکړي، زړه به یې ډاډمن شي، وضعیت به یې ښه شي، اندیښنه او اضطراب به له هغه څخه لرې شي.

د راتلونکي شیانو د ملاحظه کولو لپاره یو له خورا ګټورو کارونو څخه دا ده چې دغه دعا وکارول شي، کوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ویل:

(اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِيَ الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ).

«يا الله! دين مې راته اصلاح کړه؛ هغه چې زما د چارو ساتنه په کې ده، دنيا مې راته اصلاح کړه؛ هغه چې زما ژوند په کې دی، آخرت مې راته اصلاح کړه؛ چېرته چې زما ورګرځېدل دي، او ژوند راته د هرې ښېګڼې د زياتوالي سبب وګرځوه، او مرګ راته له هر شر څخه د خلاصي سبب وګرځوه». (مسلم روايت کړې دی). او همدارنګه د هغه صلی الله عليه وسلم ارشاد دی:

(اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ).

(اې الله! زه ستا د رحمت هيله لرم، نو ما د سترګو د رپ په اندازه هم ځان ته مه پرېږده، او زما ټولې چارې سمې کړه، له تا پرته بل معبود نشته). (ابو داود په صحيح سند سره روايت کړې). که بنده دغه دعا د زړه د حضور او په اخلاص سره ووايي، کوم چې د هغه ديني او دنياوي راتلونکي ښه والی پکې شامل دی، او د دې ترلاسه کولو لپاره خپلې هڅې هم جاري وساتي، الله تعالی به د هغه لپاره هغه څه پوره کړي چې هغه يې غواړي او هيله يې لري او د هغې لپاره يې کار او زيار وېستلی وي، پرته له شک څخه الله تعالی به يې ورکړي، او د هغه انديښنې به په خوشحالی او خوښی بدلې

شي.

فصل

او د اضطرابونو او اندېښنو د له منځه وړلو لپاره يو له ګټورو لارو څخه دا ده چې که چېرې بنده کومه ستونزه يا کړاو تجربه کړي، نو هغه بايد د دې ستونزې تر ټولو بدې احتمالي پايلې په پام کې ونيسي او خپل ذهن د دې احتمالاتو لپاره چمتو کړي، نو کله چې دې ته تيار شو، بايد هر څومره چې امکان لري ستونزې دې کمې کړي، د دې چمتوالي او هڅو په مرسته، د هغه اندېښنې او خپګانونه له منځه ځي، او دغه هڅې د بنده لپاره د ګټو د جلبولو او د ضررونو د مخنيوي لپاره آسانه لار ده.

که کله د وېرو، ناروغيو، فقر او بې وزلۍ سببونه هغه باندې راشي، او له محبوبو شيانو څخه محروم شي، نو هغه بايد دا په ارامۍ استقبال کړي او خپل ځان دې حالت سره عادت کړي، بلکې تر هغه حده چې ممکنه وي، ځکه چې د ځان عادتول په نامساعدو شرايطو کې، پېښ شوي ستونزې او کړاوونه کموي او د سختۍ شدت يې هم کمېږي، په ځانګړې توګه که چېرې هغه د خپل توان په اندازه ستونزې دفع کړي، نو په دې حالت کې د ځان عادتول او ګټورې هڅې کول چې د بدبختيو په اړه اندېښنې ليرې کړي، يو ځای کيږي، هغه بايد خپل ځان کې د کړاوونو په مقابل کې د مقاومت حس تجديد کړي، او په دې عمل کې خپل باور او اعتماد په الله باندې وساتي، او په دې کې شک نشته چې دغه کارونه لويې ګټې لري، چې د خوښۍ او زړه خوشحالۍ سبب ګرځي، سربېره پر دې چې بنده په دې کړنو کې د عاجل او آجل ثواب

هیله لري، او دا یوه تجربه شوې خبره ده، او هغه خلک چې دغه پېښې یې تجربه کړي دي ډېر دي.

فصل

او د زړه د عصبي ناروغیو لپاره، او حتی د جسماني ناروغیو لپاره هم تر ټولو لوی علاجونه دا دي چې: زړه قوي وي او د بدو فکرونو لخوا راوړل شوي خیالاتو او وهمونو باندې نه خفه کېدل او نه ورته غبرګون ښودل دي. او غصه او ګډوډي د کړاونو له اصلي لاملونو څخه دي، او که چا د بدبختیو د پېښو او د خوښیو د له منځه تللو په اړه اټکل وکړ، هغه په غمونو، خپګانونو، د زړه او جسماني ناروغیو، او عصبي انهیار کې ښکیل کیږي چې هغه بیا خپلې بدې اغېزې لري، چې خلکو د هغې ډېر زیانونه لیدلي دي.

نو کله چې زړه پر الله اعتماد او توکل وکړي، او د وهمونو او بدو خیالاتو په مقابل کې تسلیم نشي، او په الله باندې اعتماد ولري او د هغه د رحمت او فضل طمع ولري، نو په دې سره له هغه څخه غمونه او خپګانونه لرې کیږي، او د زړه او بدن ډېرې ناروغۍ له منځه ځي، او زړه ته هغه ځواک، خوشحالي او مسرّت ترلاسه کیږي چې نه شي بیان کېدلی، نو څومره روغتونونه د وهمونو او خرابو خیالونو ناروغانو څخه ډک دي، او څومره دغو موضوعاتو پر ډېرو قوي خلکو باندې تاثیر کړی دی، سربېره له ضعیفانو څخه، او څومره دغه کارونه د احمقۍ او جنون سبب شوي دي، نو محفوظ هغه کسان دي چې الله په خپل رحمت او توفیق سره محفوظ ساتلي او د نفس سره په مبارزه کې یې بریا او توفیق ورکړی وي،

ترخو د زړه د پیاوړتیا لپاره ګټور اسباب پیدا کړي چې اضطرابونه ورځخه دفع کړي، الله تعالی فرمایي:

﴿...وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسۡبُهُۥٓ...﴾

(او څوک چې پر الله توکل وکړي نو همغه ورته بسنه کوي). (سورة الطلاق: آية 3) یعني الله تعالی په ټولو دیني او دنیوي چارو کې چې هغه ته مهمه ده کافي دی.

نو هغه څوک چې پر الله توکل کوي، د هغه زړه قوي وي او وهمونه پر هغه اغیز نه کوي، او پیښې هغه نه پرېشانه کوي، ځکه چې هغه پوهېږي چې دا د نفس ضعف او د وېرې او کمزورتیا له امله دي چې حقیقت نه لري، او هغه پوهېږي چې الله هغه کسان چې پر هغه توکل کوي په بشپړه توګه د هغه کفایت کوي، نو په الله باور لري او د هغه په وعدې اطمینان لري، نو لدې کبله د هغه غم او اضطراب لرې کېږي، او سختی یې په آسانی، او غم یې په خوښی، او وېره یې په امن بدلوي. نو موږ د الله تعالی ځخه د صحت او د زړه د قوت او ثابت پاتې کېدو دعا کوو، او د کامل توکل غوښتنه کوو چې الله یې خپلو بندګانو ته د هر ډول خیر او د هر ضرر او زیان د دفع کولو ضمانت ورکړی دی.

فصل

13- او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې قول کې:

(لَا يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا خُلُقًا آخَرَ).

«مومن سړی دې له مؤمنې ښځې کرکه نه کوي، که د هغې يو خوی يې نه خوښېده، بل به يې خوښ شي». (مسلم روایت

کړی دی). دوه سترې ګټې:

لومړۍ ګټه: د ښځې، کورنۍ، ملګري، او تعامل کوونکی، او هر هغه څوک چې له تاسو سره اړیکه او تړاو لري، د تعامل لپاره لارښوونه، او دا چې تاسو باید خپل ځان ته عادت ورکړئ او پوه شئ چې هر چا کې به یوه نیمګړتیا، عیب یا څه شی وي چې تاسو یې نه خوښوئ، که داسې څه دې ومومند، نو د دې پرتله کولو لپاره باید هغه څه ته پام وکړئ چې تاسو ته لازمي یا مناسب دي، لکه د اړیکو قوي کول او د مینې د ساتلو اړتیا، او د هغه ښه ځانګړتیاو او اهدافو ته په یادولو سره، د بدیو څخه سترګې پټول او د ښېګڼو په نظر کې نیول، ترڅو ملګرتیا او اړیکه دوام وکړي، او ستاسو لپاره بشپړه آرامي حاصل شي.

دویمه ګټه: د غم او اضطراب له منځه وړل، د صفا پاتې کېدل، او د واجب او مستحب حقوقو پر ځای کولو باندې دوام: او د دواړو ترمنځ د آرامۍ ترلاسه کول، نو څوک چې د دې لارښوونې څخه پیروي نه کوي چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم یادونه کړې ده - بلکې برعکس، خرابیو ته پام وکړي او د ښېګڼو څخه سترګې پټې کړي - نو بې له شکه هغه ته به خپګان ورسېږي، او د هغه چا ترمنځ چې ورسره اړیکه لري د مینې اړیکې به خرابې شي، او ډېر حقوق چې هر یو باید پرې پاملرنه وکړي له منځه ځي.

او ډېری خلک چې لوړ همت لري، خپل ځانونه د آفتونو او مشکلاتو په وخت کې د صبر او ارامۍ لپاره عادت کوي. خو کله چې د کوچنیو او ساده مسایلو سره مخ شي، خپه کېږي

او صفا ژوند يې ګډوډيږي، او دا د دې لپاره دی چې هغوی خپل ځانونه د لويو مسايلو لپاره عادت کړي، خو د کوچنيو مسايلو لپاره يې داسې نه دي ترسره کړي، چې له دې سره د هغوی آرامۍ ته زيان رسيږي او په راحتۍ يې منفي اغيزه لري، خو پريکنده او هوښيار کسان خپل ځانونه د لږ او لوی مسايلو لپاره عادت کوي، او له الله څخه د مرستې غوښتنه کوي، او غوښتنه کوي چې دوی خپلو نفسونو ته يوازې پرې نږدي، نو په دې توګه د کوچنيو مسايلو سره په آسانۍ مخامخ کيږي لکه څنګه چې د لويو مسايلو سره په آسانۍ مخامخ کيدو. او زړه يې ارامه او نفس يې مطمئن پاتې کيږي او په آرامۍ سره ژوند کوي.

فصل

عاقل انسان پوهيږي چې د هغه صحيح ژوند، هغه ژوند دی چې د خوښۍ او ارامۍ ژوند وي، او دا چې هغه ډېر لنډ دی، نو هغه نه بايد خپل ژوند د غمونو او کړاوونو سره نور هم لنډ کړي، ځکه دا د صحيح ژوند ضد دی، هغه خپل ژوند دې ته نه ورکوي چې ډېره برخه يې د غمونو او کړاوونو په لاره تېره شي، په دې کې د نېک او بد انسان ترمنځ هېڅ توپير نشته، خو مومن ته په دې ځانګړتيا کې ډېر لوی عاجل او آجله برخه او ګټه ده.

او دا هم بايد وکړي چې کله هغه ته کوم ناخواله ورسيږي يا هغه څه چې ترې وېره لري، هغه دې د نورو دينی او دنيوي نعمتونو سره چې ورته حاصل شوي، او هغه ناخواله چې ورته پيښ شوي دي پرتله کړي، نو کله چې هغه سره پرتله

کړي، نو واضح خبره ده چې هغه ډېر نعمتونه چې ورسره دي، او هغه څه چې ورسره ناخواله شوي، کمزوري او هېڅ نه ښکاري.

او همدارنګه هغه باید د هغه څه پرتله وکړي چې له هغې ځخه د زیان رامنځته کېدو وېره لري، او د هغه ګڼ شمېر احتمالاتو سره چې د هغې ځخه د سلامتي لپاره شتون لري، نو هغه باید کمزوري احتمالات پرې نږدې چې د ډېرو قوي احتمالاتو پر وړاندې غالب شي، او په دې توګه یې غم او وېره لرې کېږي، هغه باید خپل ځان د هغو احتمالاتو سره چې ممکن ورته پېښ شي تیار کړي، او د هغه څه لپاره چې نه دي پېښ شوي، هڅه دې وکړي چې له هغې ځخه دې ځان وساتي، او د هغه څه لپاره چې پېښ شوي، په رفع کولو یا کمولو کې هڅه وکړي.

او د ګټورو شیانو ځخه دا ده چې پوه شي چې تا ته د خلکو زیان رسول، په ځانګړې توګه په بدو خبرو کې، تاسو ته زیان نه رسوي بلکې هغوی ته زیان رسوي، پرته له دې چې تاسو خپل ځان په دې فکر کې بوخت کړئ او دې ته اجازه ورکړئ چې ستاسو احساساتو باندې تسلط پیدا کړي، نو په دې حالت کې دا تاسو ته هم زیان رسوي لکه ځنګه چې هغوی ته زیان رسوي، خو که تاسو ورته پام و نه کړ، نو تاسو ته به هېڅ زیان ونه رسېږي.

او پوه شه چې ستا ژوند ستا د فکرونو تابع دی، که چېرې ستا فکرونه د هغو شیانو په اړه وي چې ستا لپاره د دین یا دنیا په برخه کې ګټه لري، نو ستا ژوند به خوشحاله او نېکمرغه

وي، او که نه، نو موضوع به بیا برعکس وي.

او د غم د لرې کولو لپاره له ټولو ګټور څیز هغه څه دی چې خپل ځان ته عادت ورکړې چې شکر یوازې له الله نه وغواړې، که چیرې ته هغه چا ته شبېګنه وکړې چې تا باندې حق لري یا هغه چا ته چې حق نه لري، نو پوه شه چې دا یو ډول معامله ده چې ته یې له الله سره کوې. نو د هغه چا له شکر څخه بې پروا اوسه چې وربانديې انعام کړی، لکه څنګه چې الله تعالی د خپلو ځانګړو خلقو په حق کې فرمايي:

﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا ٩﴾

(وايي) موږ یوازې د الله د مخ لپاره خواړه درکوو، نه له تاسې بدله غواړو او نه مننه (تشکري). (سورة الإنسان: آية 9).

او دا په ځانګړې توګه د کورنۍ او اولادونو سره په معاملې کې څرګندېږي، او د دې سره چې ستا اړيکه ورسره څومره قوي وي، نو کله چې خپل ځان ته عادت ورکړې چې بدی له هغوی څخه لرې کړې، نو ته به آرام شې او خپله ارامتیا به ترلاسه کړې، او د آرامۍ یو لامل دا دی چې فضایل واخلې او پر هغو د رواني هڅوني له مخې عمل وکړې، پرته له هغه تکلف څخه چې ته یې په اړه فکر کوې، او ته د فضیلت په ترلاسه کولو کې مايوسه خپلې لارې ته راستنېږې، ځکه چې کږه لار دې انتخاب کړې ده، او دا د حکمت څخه ده چې ته له کړاوونو څخه صفا او خواږه شیان جوړ کړې، نو په دې توګه د خوندونو صفايي ډېرېږي او کړاوونه له منځه ځي.

ګټورې چارې په ذهن کې وساته او د هغو د ترلاسه کولو لپاره کار وکړه، او زيان رسوونکو شيانو ته پام مه کوه، ترڅو د هغو لاملونو څخه چې د انديښنې او غم سبب ګرځي، خپل پام واړوې، او د راحتۍ او د نفس د تمرکز په مرسته د مهمو چارو ترسره کولو ته توجه وکړه.

او د ګټورو شيانو څخه دا هم ده چې کارونه په وخت سره بشپړ شي، او راتلونکي لپاره ځان فارغ کړی، ځکه چې که کارونه په وخت نه وي ختم شوي، نو پخواني پاتې کارونه به له نوو کارونو سره يوځای شي، او فشار به يې ډېر شي، خو که ټولې چارې په خپل وخت سره حل کړې، نو راتلونکي کارونو به په قوي فکر او عمل ترسره کړې.

ته بايد د ګټورو کارونو تر ټولو مهم انتخاب کړې، او د هغه څه ترمنځ توپير وکړې چې ستا روح ورته تمايل لري او هغه څه چې ته يې په کلکه غواړې، ځکه چې د هغې برعکس د ستړيا، تنګېدا او کړاو لامل کيږي، پدې کې د صحيح فکر او مشورې څخه مرسته وغواړه، ځکه چې هغه څوک چې مشوره کوي هېڅکله به پښېمانه نه شي، هغه څه چې غواړی يې ترسره يې کړه، په دقت سره يې وڅېړه، او که مصلحت يې ثابت شو او اراده دې وکړه، نو په الله توکل وکړه، ځکه چې الله تعالی توکل کوونکي خوښوي.

والحمد لله رب العالمين.

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

***

فهرست

د نېکمرغه ژوند لپاره ګټورې وسیلې ۲
د لیکوال سریزه.. ۲
فصل ۳
فصل ۹
فصل ۱۲
فصل ۱٤
فصل ۱۷
فصل ۱۸
فصل ۱۹
فصل ۲۱

❊❊❊

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

د حرمين پيغام

د مسجد الحرام او مسجد نبوي زيارت کونکو لپاره لارښود
مواد په ژبو کې

978-603-8524-26-8